

Konjunkturbarometern November 2017

Konjunkturinstitutet är en statlig myndighet under Finansdepartementet. Vi gör prognoser som används som beslutsunderlag för den ekonomiska politiken i Sverige. Vi analyserar också den ekonomiska utvecklingen samt bedriver tillämpad forskning inom nationalekonomi.

I **Konjunkturbarometern** publicerar vi varje månad statistik över företagens och hushållens syn på den ekonomiska utvecklingen. Undersökningar liknande Konjunkturbarometern görs i alla EU-länder.

Rapporten **Konjunkturläget** är främst en prognos för svensk och internationell ekonomi, men innehåller också djupare analyser av aktuella makroekonomiska frågor. Konjunkturläget publiceras fyra gånger per år. **The Swedish Economy** är den engelska översättningen av delar av rapporten.

I **Lönebildningsrapporten** analyserar vi varje år de samhällsekonomiska förutsättningarna för lönebildningen.

Den årliga rapporten **Miljö, ekonomi och politik** är en översyn och analys av miljöpolitiken ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Vi publicerar också resultat av utredningar, uppdrag och forskning i serierna **Specialstudier, Working paper, PM** och som remissvar.

Du kan ladda ner samtliga rapporter från vår webbplats, www.konj.se. Statistik och data hittar du på www.konj.se/statistik.

Innehåll

Sammanfattning.....	5
Företag	7
Totala näringslivet	7
Tillverkningsindustri.....	7
Bygg- och anläggningsverksamhet.....	9
Detaljhandel.....	10
Privata tjänstenäringsar.....	11
Hushåll	12

Sammanfattning

Barometerindikatorn steg från 113,4 i oktober till 114,1 i november. Nivån visar på en betydligt starkare tillväxt än normalt i svensk ekonomi. I näringslivet bidrog tillverkningsindustri och detaljhandel till uppgången. Hushållens konfidensindikator steg för andra månaden i rad i november. Hushållen bedömer dessutom risken att själv bli arbetslös som den lägsta på sexton år.

Konfidensindikatorn för tillverkningsindustrin steg från 121,2 i oktober till 121,9 i november och pekar på ett fortsatt mycket starkt läge för industrin som helhet. Signalerna är fortsatt starka på bred front bland industrins delbranscher.

Konfidensindikatorn för bygg- och anläggningsverksamhet föll 2,5 enheter i november på grund av att byggföretagens syn på orderstockarnas storlek dämpats något. Nivån på indikatorn visar dock fortsatt på ett betydligt starkare läge än normalt.

Detaljhandelns konfidensindikator steg för andra månaden i rad, från 103,2 till 104,0. Av detaljhandelns delar är det dock endast livsmedelhandeln som bidrar till uppgången i den samlade indikatorn.

Konfidensindikatorn för tjänstenäringsarna är oförändrad från förra månaden och uppgår till 104,7, vilket visar på ett något starkare läge än normalt. Tjänsteföretagens syn på uppdragsvolymen är fortsatt betydligt ljusare än normalt, även om den dämpades något i november, och förväntningarna på efterfråge- och sysselsättningsutveckling är oförändrat optimistiska.

Tabell 1 Indikatorer i Konjunkturbarometern

Index medelvärde=100

	sep 2017	okt 2017	nov 2017	Förän- dring	Läget
Barometerindikatorn	113,9	113,4	114,1	0,7	++
Konfidensindikatorer					
Tillverkningsindustri	124,8	121,2	121,9	0,7	++
Bygg- och anläggningsverksamhet	114,0	115,0	112,5	-2,5	++
Detaljhandel	101,2	103,2	104,0	0,8	+
Privata tjänstenäringsar	104,3	104,7	104,7	0,0	+
Hushåll	102,0	105,9	108,0	2,1	+

Begrepp och metod

Barometerindikatorn

har som syfte att mäta det aktuella stämningläget i den svenska ekonomin genom att använda informationen från både företags- och hushållsbarometern. Barometerindikatorn samvarierar med förändringen av BNP. Den har standardiserats till medelvärde 100 och standardavvikelse 10. Standardiseringen av Barometerindikatorn innebär att den inte kan beräknas som ett vägt medelvärde av de ingående sektorernas konfidensindikatorer.

Konfidensindikatorer

används för att sammanfatta situationen och förväntningarna i en viss bransch eller sektor. De är standardiserade till medelvärde 100 och standardavvikelse 10.

Nettotal

är skillnaden mellan andelen respondenter som svarat till exempel ökat respektive minskat eller bättre respektive sämre på en fråga.

Säsongsrensade och utjämnade tidsserier

Säsongsrensning av en tidsserie innebär att avlägsna variationer och effekter i tidsserien som beror på säsong. En säsongsrensad och utjämnad tidsserie visar en mer långsiktig utveckling hos serien och tar bort brus i högre grad än den säsongsrensade serien. När en tidsserie förlängs med ett nytt värde så kommer säsongsrensade värden samt säsongsrensade och utjämnade värden att revideras något.

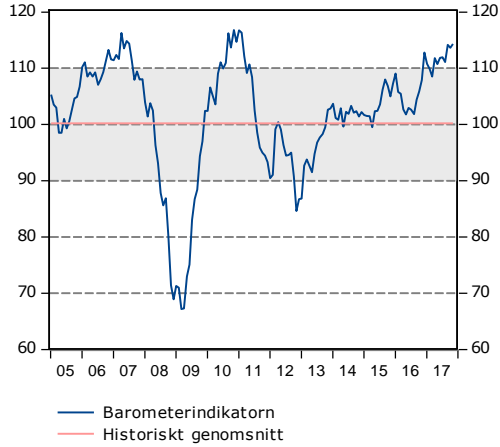
Läget

++ mycket starkare än normalt
+ starkare än normalt
= ungefär som normalt
- svagare än normalt
-- mycket svagare än normalt

Läs mer om begrepp och metoder i metodboken för Konjunkturbarometern: www.konj.se/metodbok

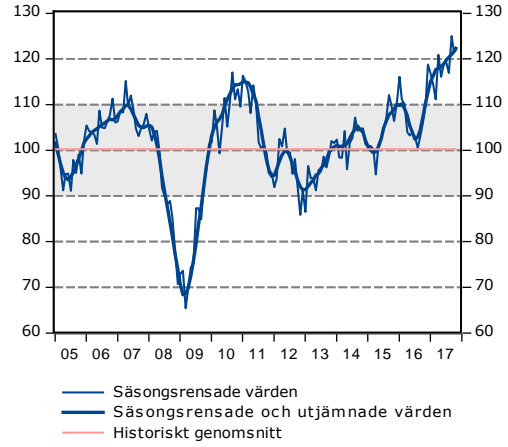
Barometerindikatorn

Index medelvärde=100

Tillverkningsindustri

Konfidensindikatorn, index medelvärde=100

Bygg- och anläggningsverksamhet

Konfidensindikatorn, index medelvärde=100

Detaljhandel

Konfidensindikatorn, index medelvärde=100

Privata tjänstenärings

Konfidensindikatorn, index medelvärde=100

Hushåll

Konfidensindikatorn, index medelvärde=100

Företag

Totala näringslivet

FORTSATT STARKA SIGNALER OM SYSSELSÄTTNINGEN

Konfidensindikatorn för näringslivet ändrades inte nämnvärt i november. Den ligger fortsatt på en nivå som pekar på ett betydligt starkare läge än normalt. Samtliga ingående sektorer har konfidensindikatorer som ligger över eller betydligt över sina historiska genomsnitt.

Företagens syn på rådande efterfrågeläge är fortsatt betydligt ljusare än normalt. Det samlade omdömet dämpades dock marginellt i november, framför allt till följd av en något svagare rapportering från bygg- och tjänstesektorn.

Företagen rapporterar sammantaget om en allt starkare sysselsättningsutveckling och anställningsplanerna för de närmaste månaderna är fortsatt betydligt mer optimistiska än normalt. Samtliga sektorer räknar med att nyanställa i större utsträckning än normalt.

Tabell 2 Totala näringslivet

Indikator och säsongsrensade netttotal

	Medel	aug 2017	sep 2017	okt 2017	nov 2017
Konfidensindikator	100	109,1	110,3	109,9	110,1
Efterfrågeläge, nulägesomdöme	-18	4	7	10	6
Antal anställda, utfall	-3	13	16	18	20
Antal anställda, förväntningar	-2	19	20	21	19

Tillverkningsindustri

STARK ORDERTILLVÄXT FRÅN EXPORTMARKNADEN

Utfall och nuläge: Industriföretagen rapporterar sammantaget om mycket god ordertillväxt från exportmarknaden de senaste månaderna. Signalerna är de starkaste som noterats sedan början av 2011. Högst netttotal redovisar motorfordons-, elektronik- och maskinindustri, samt massaindusti och sågverk.

Tillverkningsindustrin rapporterar också om allt starkare ordertillväxt på den inhemska marknaden. Samtliga industribranscher, med undantag av grafisk industri och petroleumindustri, vittnar om en starkare utveckling än normalt på hemmamarknaden.

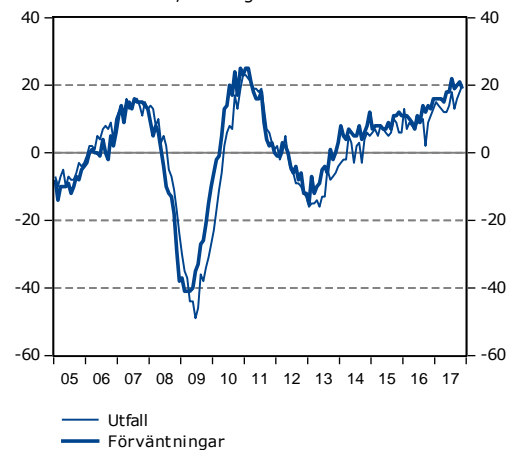
Totala näringslivet

Konfidensindikatorn, index medelvärde=100

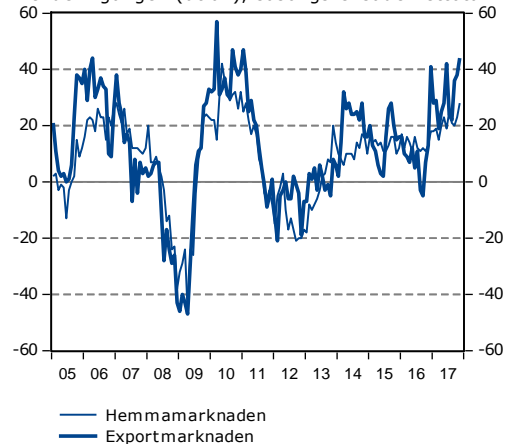
Totala näringslivet

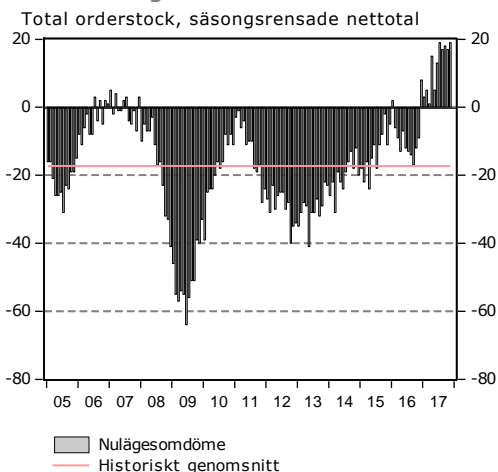
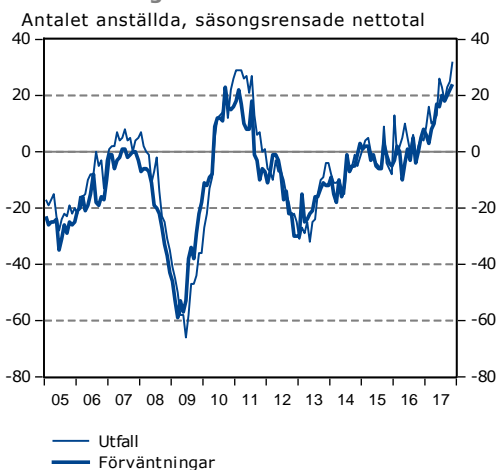
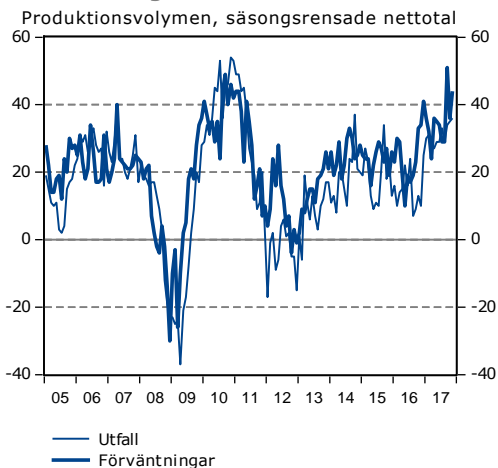
Antalet anställda, säsongsrensade netttotal

Tillverkningsindustri

Orderingången (utfall), säsongsrensade netttotal

Tillverkningsindustri**Tillverkningsindustri****Tillverkningsindustri**

Industriföretagens samlade omdömen om orderstockarnas storlek har inte ändrats nämnvärt utan är fortsatt betydligt mer positiva än normalt.

Produktionstillväxten uppges ha varit oförändrat stark de senaste tre månaderna.

Sysselsättningen har ökat och i allt snabbare takt. Nettotalet för frågan om hur antalet anställda har utvecklats de senaste tre månaderna uppgår i november till det högsta värdet sedan frågan började ställas månadsvis. Den starka sysselsättningsutvecklingen har skett på bred front bland industrins delbranscher.

Förväntningar och planer: Industriföretagens produktionsplaner justerades upp i november och är i ett historiskt perspektiv betydligt mer optimistiska än normalt. Motorfordonsindustri, maskinindustri, massa- och pappersindustri samt trävaruindustri är exempel på branscher som redovisar ovanligt optimistiska produktionsplaner för de kommande tre månaderna.

Företagens anställningsplaner uppgår, liksom rapporteringen om de senaste månadernas sysselsättningsutveckling, till den högsta nivå som uppmätts i månadsundersökningen. Motorfordonsindustrin är den bransch som redovisar de mest optimistiska anställningsplanerna. Tre av fyra företag inom motorfordonsindustri planerar att nyanställa de närmaste månaderna.

Tillverkningsindustrin väntar sig sammantaget att kunna höja försäljningspriserna i större utsträckning än normalt de närmaste tre månaderna.

Tabell 3 Tillverkningsindustri

Säsongrensade netttotal

	Medel	aug 2017	sep 2017	okt 2017	nov 2017
Utfall och nuläge					
Produktionsvolym	15	29	34	35	36
Orderingång hemmamarknad	6	21	20	23	28
Orderingång exportmarknad	12	22	36	38	44
Orderstock, nulägesomdöme	-17	17	18	17	19
Exportorderstock, nulägesomdöme	-11	14	18	19	19
Färdigvarulager, nulägesomdöme	13	2	0	-3	2
Antal anställda	-9	18	23	25	32
Förväntningar och planer					
Produktionsvolym	21	29	51	36	44
Försäljningspriser hemmamarknad	8	14	18	14	18
Försäljningspriser exportmarknad	1	11	27	5	16
Antal anställda	-12	18	20	22	24

Bygg- och anläggningsverksamhet

SYNEN PÅ ORDERSTOCKARNA HAR DÄMPATS NÅGOT

Utfall och nuläge: Byggföretagens syn på orderstockarnas storlek är fortsatt betydligt mer positiv än normalt, även om den dämpades något i november. Byggandet uppges sammantaget ha ökat de senaste månaderna. Dock är signalerna, liksom förra månaden, svagare än tidigare i år.

Även i november rapporterar sex av tio byggföretag att brist på arbetskraft är det främsta hindret för ökat byggande, vilket är betydligt fler än normalt. Samtidigt uppges antalet anställda ha ökat i betydligt större omfattning än normalt de senaste månaderna.

Andelen byggföretag som rapporterar att de höjt anbudspriserna de senaste månaderna sjönk något i november.

Förväntningar och planer: Företagens förväntningar på byggandet ligger kvar något över det historiska genomsnittet. Förväntningarna på hur orderstockarna kommer att utvecklas de närmaste månaderna är samtidigt betydligt mer optimistiska än normalt, liksom anställningsplanerna som pekar på en jämförelsevis stark sysselsättningsutveckling inom byggsektorn framöver.

Företagen väntar sig att kunna höja anbudspriserna i något större utsträckning än normalt, även om förväntningarna på prisutvecklingen sjönk något i november.

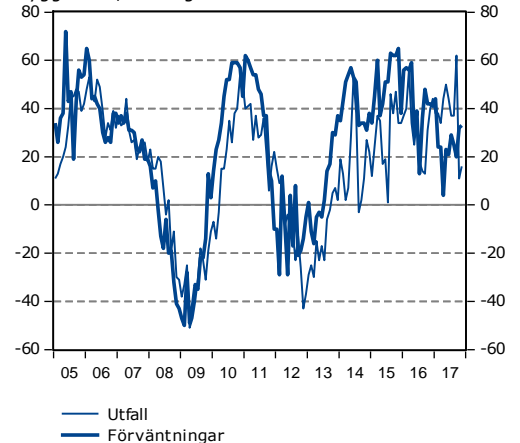
Tabell 4 Bygg- och anläggningsverksamhet

Säsongrensade netttotal

	Medel	aug	sep	okt	nov
		2017	2017	2017	2017
Utfall och nuläge					
Byggandet	8	37	62	11	16
Anbudspriser	-6	17	25	23	8
Orderstock, förändring	4	42	36	52	52
Orderstock, nulägesomdöme	-27	29	32	31	16
Antal anställda	-3	19	25	46	30
Förväntningar och planer					
Byggandet	13	25	20	32	33
Anbudspriser	0	29	24	20	15
Orderstock	11	55	48	49	57
Antal anställda	3	39	30	37	37

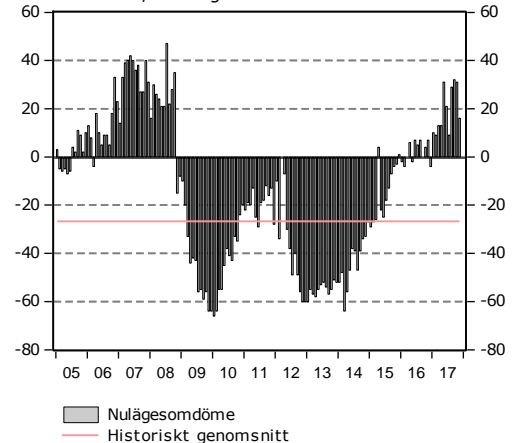
Bygg- och anläggningsverksamhet

Byggandet, säsongrensade netttotal

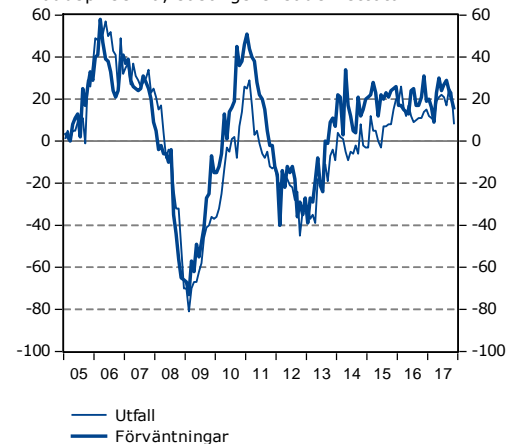
Bygg- och anläggningsverksamhet

Orderstocken, säsongrensade netttotal

Bygg- och anläggningsverksamhet

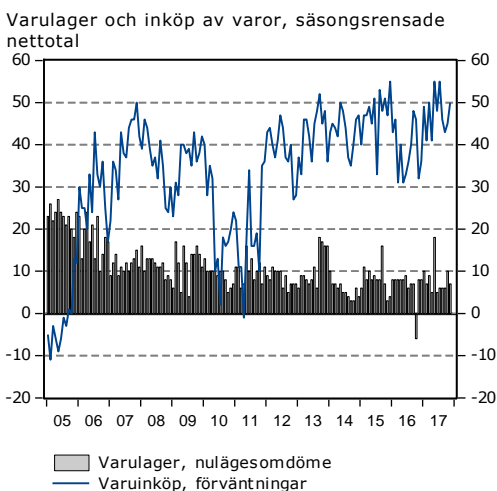
Anbudspriserna, säsongrensade netttotal

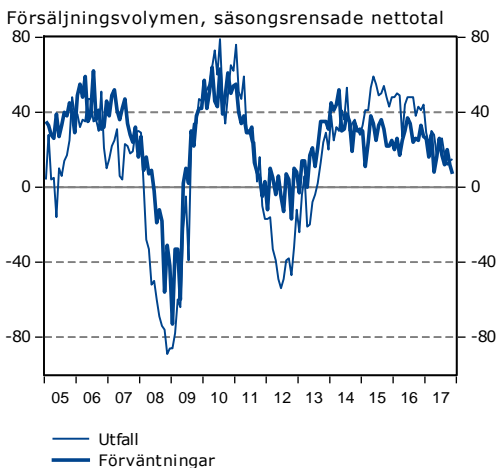
Detaljhandel

Livsmedelshandel

Handel med motorfordon

Detaljhandel

LÅGA FÖRVÄNTNINGAR INOM MOTORFORDONSHANDELN

Utfall och nuläge: För första gången i år rapporterar företagen inom detaljhandeln om en något starkare försäljningsutveckling än normalt. Det är främst företagen inom livsmedelshandeln som bidrar till bilden genom att redovisa en stark utveckling, en uppåtgående trend som hållit i sig det senaste halvåret.

Företagens samlade omdöme om nuvarande försäljningssituation är förhållandevis positiv även om det föll tillbaka något från förra månaden. Inom specialiserad butikshandel är stämningläget något mer dämpat och företagen har återigen blivit mer negativa än normalt.

Detaljhandeln rapporterar vidare om en viss ökning av antalet anställda de tre senaste månaderna och det är färre företag än normalt som säger att varulagren är för stora.

Förväntningar och planer: Detaljhandelns förväntningar på försäljningsvolymen de närmaste tre månaderna är något mer optimistiska än normalt, vilket även gäller förväntningarna på sex månaders sikt. Inom handel med motorfordon är förväntningarna på försäljningen däremot på väg ner, både på tre och sex månaders sikt.

Företagen förväntar sig att kunna höja försäljningspriserna i något större utsträckning än normalt. Det är inom livsmedelshandeln andelen företag som aviserar prishöjningar ökat som mest den senaste månaden.

Inköpen av varor väntas sammantaget öka något mer än normalt, främst inom livsmedelshandeln. Detaljhandelns anställningsplaner pekar på en viss sysselsättningsökning, särskilt inom livsmedelshandeln.

Tabell 5 Detaljhandel

Säsongsrensade netttotal

	Medel	aug 2017	sep 2017	okt 2017	nov 2017
Utfall och nuläge					
Försäljningsvolym	27	26	19	26	29
Nuvarande försäljningssituation	3	6	6	14	8
Varulager, nulägesomdöme	26	25	25	25	23
Antal anställda	3	7	5	6	7
Förväntningar och planer					
Försäljningsvolym	40	48	47	49	46
Försäljningspriser	10	4	12	11	14
Inköp av varor	17	28	30	25	20
Antal anställda	2	9	9	13	13
Försäljningssituation om 6 mån	44	46	54	55	53

Privata tjänstenärningar

POSITIV SYN PÅ UPPDRAGSVOLYMERNA

Utfall och nuläge: Tjänsteföretagen rapporterar om en utveckling av den egna verksamheten i linje med det historiska genomsnittet. Något fler företag än normalt rapporterar om en ökad efterfrågan. Sammantaget är tjänsteföretagen i stort sett nöjda med uppdragsvolymens storlek.

En större andel företag än normalt uppger att de har ökat antalet anställda. Försäljningspriserna i privata tjänstenärningar har totalt sett legat stilla.

Förväntningar och planer: Tjänsteföretagens förväntningar på efterfrågeutvecklingen de närmaste månaderna är optimistiska. Även anställningsplanerna är mycket optimistiska och fortsätter peka på en jämförelsevis stark sysselsättningsutveckling de närmaste månaderna. Något färre företag än normalt förväntar sig att höja försäljningspriserna på tre månaders sikt.

Tabell 6 Privata tjänstenärningar

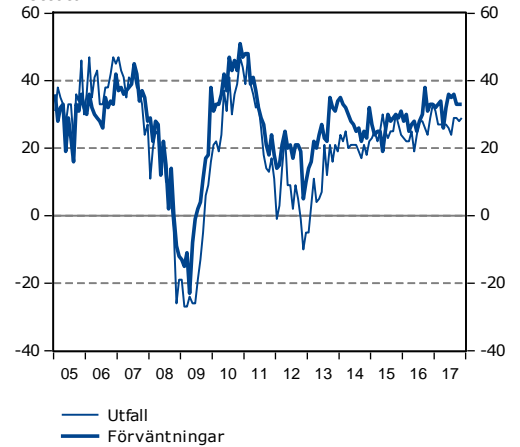
Säsongsrensade netttotal

	Medel	aug 2017	sep 2017	okt 2017	nov 2017
Utfall och nuläge					
Företagets verksamhet	22	21	19	22	21
Efterfrågan	18	29	29	28	29
Uppdragsvolym, nulägesomdöme	-26	-2	1	2	-5
Försäljningspriser	4	5	8	12	3
Antal anställda	0	13	17	17	17
Förväntningar och planer					
Efterfrågan	24	36	33	33	33
Försäljningspriser	10	12	8	13	6
Antal anställda	6	23	21	22	17

Svaren samlades in mellan 30 oktober och 21 november.

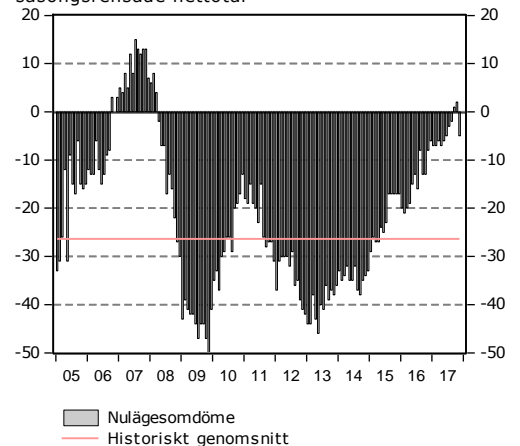
Privata tjänstenärningar

Efterfrågan på företagets tjänster, säsongsrensade netttotal

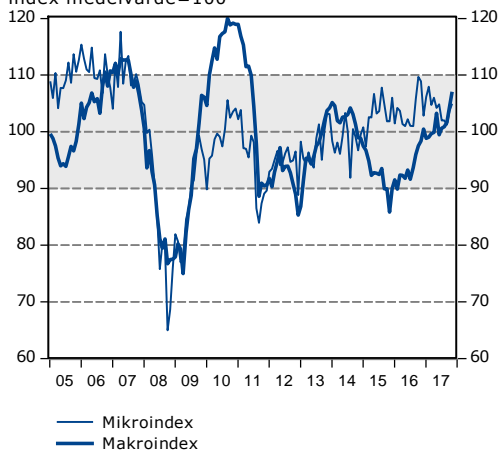
Privata tjänstenärningar

Volym på inlämnade uppdrag/order, säsongsrensade netttotal

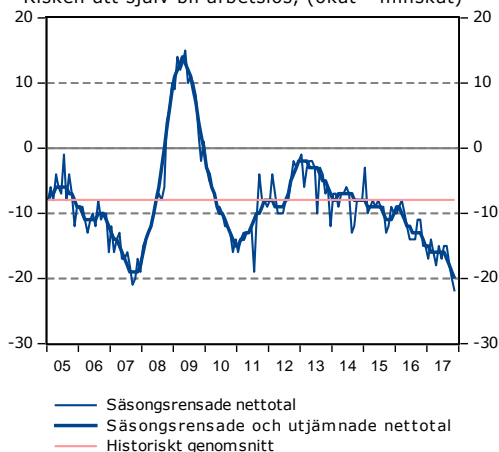
Hushåll

Mikro- och makroindex, säsongrensade värden, index medelvärde=100

Hushåll

Risken att själv bli arbetslös, (ökat - minskat)

Mikroindex

Sammanfattar hushållens syn på sin egen ekonomi. Mikroindex beräknas som genomsnittet av nettotalen (säsongrensade och standardiserade) för frågorna om den egna ekonomin, i nuläget respektive på tolv månaders sikt, samt frågorna om det är förmånligt att köpa kapitalvaror nu och om man planerar att öka inköpen av sådana varor de närmaste tolv månaderna.

Makroindex

Sammanfattar hushållens syn på läget i svensk ekonomi. Makroindex beräknas som genomsnittet av nettotalen (säsongrensade och standardiserade) för frågorna om den svenska ekonomin, i nuläget respektive på tolv månaders sikt, samt frågan om arbetslöshetens utveckling de närmaste tolv månaderna.

Hushåll

RISKEN ATT SJÄLV BLI ARBETSLÖS ANSES VARA REKORDLÅG

Hushållens syn på såväl den svenska som den egna ekonomin förbättrades i november.

Mikroindex steg från 103,4 i oktober till 104,8 i november. Uppgången i indexet förklaras främst av att fler hushåll ser mer positivt på sin egen ekonomi i nuläget.

Makroindex steg för femte månaden i rad till sin högsta nivå sedan 2011. Indexet uppgår i november till 106,8 och visar på att hushållen är mer optimistiska än normalt om den svenska ekonomin.

Utfall och nuläge: Hushållens syn på såväl den egna som den svenska ekonomin i nuläget förbättrades i november och är mer positiv än normalt. Hushållen bedömer att risken för att själv bli arbetslös som mycket låg. Nettotalet för frågan sjönk för tredje månaden i rad och nivån är den lägsta sedan frågan började ställas i slutet av 2001.

Förväntningar och planer: Hushållens förväntningar på den svenska ekonomin på tolv månaders sikt förbättrades något i november medan förväntningarna på den egna ekonomin var i stort sett oförändrade.

Även förväntningarna på arbetslösheten blev mer optimistiska i november. Ökningen i nettotalet var jämförelsevis stor och frågan var den som bidrog mest till den positiva förändringen i makroindex.

Andelen hushåll som bedömer det som troligt att de kommer att köpa en ny bostad inom tolv månader sjönk ytterligare något i november och ligger under det normala.

Pris- och ränteförväntningar: Hushållens inflationsförväntningar på tolv månaders sikt uppgår till 2,3 procent i november, en minskning med 0,5 procentenheter från föregående månad. Samtidigt var förväntningarna på den rörliga bostadsräntan på ett och två års sikt oförändrad och uppgår till 2,27 respektive 2,74 procent. På fem års sikt förväntar sig hushållen en bostadsränta på 3,49 procent, vilket är en minskning med 0,09 enheter från oktober.

Svaren samlades in mellan 1 och 15 november

Förändringar i hushållsbarometern

I november 2017 utgick de två frågorna om hushållens bostadsprisförväntningar ur Konjunkturbarometern Hushåll. Från och med januari 2018 kommer frågorna om hushållens planerade bilköp, bostadsköp och renoveringar de närmaste 12 månaderna endast att ingå i undersökningen var tredje månad (januari, april, juli och oktober).

Tabell 7 Hushållsindikatorer

Säsongrensade värden, index medelvärde = 100

	Medel	aug 2017	sep 2017	okt 2017	nov 2017
Konfidensindikator	100,0	102,3	102,0	105,9	108,0
Makroindex	100,0	100,7	101,5	104,2	106,8
Mikroindex	100,0	101,8	101,1	103,4	104,8

Tabell 8 Hushållsfrågor

Säsongrensade värden, index medelvärde = 100

	Medel	aug 2017	sep 2017	okt 2017	nov 2017
Egen ekonomi nu	9	12	11	9	13
Egen ekonomi om 12 månader	19	16	16	20	21
Ekonomi i Sverige nu	-8	2	7	13	16
Ekonomi i Sverige om 12 månader	6	-2	-3	2	6
Arbetslösheten 12 månader framåt	7	1	-1	-8	-20
Rätt tidpunkt att köpa kapitalvaror nu	11	20	19	25	21
Hushållets inköp av kapitalvaror 12 månader framåt	-5	-6	-6	-7	-7
Fördelaktigt eller ofördelaktigt att spara nu	19	-4	-2	8	9
Hushållets sparande 12 månader framåt	47	56	57	59	59
Hushållets ekonomiska situation (sparar - skuldsätter sig)	55	66	63	62	63
Köp av bil inom 12 månader	-56	-57	-63	-58	-57
Köp av bostad inom 12 månader	-78	-78	-78	-79	-80
Renovering av bostaden inom 12 månader	-23	-28	-27	-26	-25
Egen arbetslöshetsrisk nu	-8	-15	-18	-20	-22

Tabell 9 Priser och räntor

Medelvärden i procent exklusive extremvärden

	aug 2017	sep 2017	okt 2017	nov 2017
Uppfattad inflation nu	1,9	2,3	3,0	2,9
Förväntad inflation om 12 mån	2,1	2,5	2,8	2,3
Förväntad rörlig bostadsränta om 1 år	2,27	2,25	2,26	2,27
Förväntad rörlig bostadsränta om 2 år	2,82	2,73	2,74	2,74
Förväntad rörlig bostadsränta om 5 år	3,70	3,47	3,58	3,49

Anmärkning. För en beskrivning av hur KI fastställer vilka observationer som ska utelämnas, se sidan 14 i Metodbok för Konjunkturbarometern på www.konj.se